

Nagyecsedről a nagyvilágba

Fotó: Farkas András

A saját szerzeményeket és feldolgozásokat játszó Romengo együttes oláh cigány hagyományokon alapuló zenéje 2004 óta hallható. Akkor vált ki ugyanis a Romano Drom zenekarból Rostás „Mazsi” Mihály (ének, gitár, szájbőgő, valamint menedzser és koncertszervező) és Lakatos Mónika énekesnő, hogy megalakítsák saját formációjukat. Az együttes idén tavasszal – a 2015 őszi budapesti Womexnek köszönhetően – Indiában vendégszerepelt egy világzenei fesztiválon. Az interjú készítésének másnapján Norvégiába vitt a zenekar útja, hogy aztán ősszel Dél-Koreában népszerűsítsék a magyarországi oláh cigány muzsikát.

◆ Bencsik Gyula

Indiai életképek a zenekarról

Gramofon: *Hogy jött létre az indiai utatok? Milyen volt onnan indítani ezt az évet?*

Rostás „Mazsi” Mihály: A Hangvető jóvoltából tavaly októberben Palya Bea, Szalonna és Bandája mellett felléphettünk a budapesti Womex nyitógaláján, és még a rendezvény ideje alatt megkötötték a szerződés a Hangvető és az indiai Sufi Sutra Világzenei Fesztivál között, hogy részt vehetünk az ottani programban. Nagyon vágytunk Indiába, előttünk nem sokkal a Parno Graszt járt az ázsiai országban. Calcuttában és Goában töltöttünk összesen 11 napot. Érdekes, hogy Calcuttából az egész fesztivál a fellépőkkel, stábbal együtt átrepült a kétezzer kilométerre lévő, már erősen nyugatias Goába, hogy a szereplők ott is eljuttassák az egész programot, csak a közönség és a milió volt más. Ez nekünk egy-egy nagy koncertet és egy-egy helyi zenészekkel közös workshopot jelentett mindkét helyszínen.

Lakatos Mónika: Indiában a helyiek lelki tisztasága fogott meg leginkább, és az a jó értelemben vett alázat, amit velünk, idegenekkel szemben tanúsítottak. Borzasztóan sok a szegény ember az utcákon, mégsem tűntek levertnek, örül-

nek annak a kevésnek is, amijük van. Sok oláh cigány vagy ahhoz hasonló szót, beszédfoszlányt hallani az utcákon. Náluk is gyakori kifejezés például a „zha tu”, vagyis „menj te”. Azonosak a szem, a tűz, a föld, az ég szavaink is.

G.: *Milyen zenei találkozásaitok voltak?*

R.M.M.: A calcuttai reptéren európai és amerikai popzenét hallottunk a nyolcvanas-kilencvenes évekből, de a városba érve már utcahosszat szólt az igazi cigány indiai zene. A legnagyobb zenei élmény persze a fesztiválon ért bennünket, ahol skót, portugál, amerikai vagy épp afrikai zenekarokat és előadókat ismerhettünk meg. A Burkina Fasóból érkezett Mamadou Diabate-val és zenekarával összebarátkoztunk, a balafonon játszó Mamadou-t el is hívtuk vendégfellépőnek a közelmúltbeli Várkert Bazárban tartott koncertünkre. A főleg helyiekből álló közönség nagyon értőn fogadta a legkülönfélébb muzsikákat. A mi zenénkből elsősorban arra voltak kíváncsiak, hogy mit tud a teknő és a kanna a tablájukhoz képest. Két dal között még kérdéseket is föltek nekünk a nézőtérrel. A mi zenénkben és az

Fotók: Farkas András

indiaiban is vannak olyan részek, amikor kiemelten fontos a ritmusra való éneklés, csak az ő skálájuk sokkal gazdagabb, mint a miénk, cigányoké. Ők azt a ritmusképletet játsszák a szájukkal, amit aztán a tablán ütnek is, míg nálunk a kettő független egymástól.

G.: *A szövegviláguk hasonlít a tiétekre?*

L.M.: Nagyjából megegyezik. Az élet dolgairól énekelnek ők is: szerelem, halál, öröm, szenvedés. Az énekesek a szívüket-lelküket beleadják a dalokba, ami erősen megérinti a befogadót.

G.: *Nyáron Norvégia és Csehország következett, ősszel jön Dél-Korea. Mióta lettetek ilyen világutazók?*

R.M.M.: Inkább azt mondom, hogy a magyar média csupán néhány éve foglalkozik tőbbségünkkel, illetve adja hírét az útjainknak. 2003 és 2010 között kizárólag külföldön játszottunk, vagyis itthon nem léptünk fel. Az áttörést az jelentette, amikor Gryllus Dániel 2010-ben kiadta Kétháné című első lemezünket. Ez olyan volt nekünk, mintha belépőt kaptunk volna a hazai fesztiválokra. Az album amúgy a megjelenést követő évben fölkerült a World Music Charts Europe ötödik helyére.

G.: *A kétháné kifejezés valamiféle előszámolás rövidítése?*

R.M.M.: Dani is rögtön ezt kérdezte, de nem erről van szó. Azt jelenti oláh cigányul, hogy együtt, ami rendkívül fontos üzenet, már a kezdetektől úgy alakítottuk, hogy ne csak cigányokból álljon az együttes. A nem roma Kovács Misi már a családunk részévé vált.

G.: *Hogyan kezdődött a zenei pályátok?*

R.M.M.: A nagybácsikáim közül néhányan zenészek voltak, de a szűkebb családjukban nem volt muzsikos, nagypám például mesemondó volt. Testvérem „házi gitárosnak” számított, az alapakkordokat tőle tanultam, a többit a már említett bácsikáimtól, minden egyebet – kanalazás, szájböngözés – másoktól lestem el. Szájböngözni például minden cigány tud, de te is megtanulnál, ha néhány napot nálunk laktál. Guszti, Tibi (Lakatos János Guszti, Balogh Tibor) és én Nagyecsedről származunk, Móni, Misi és Csaba (Rosonczy-Kovács Mihály, Novák Csaba) pestiek. Nagyecsedben az ember beleszületett a muzsikába, hisz minden este nyomtuk a zenét, táncoltunk, meséltünk.

G.: *Milyen előzmények után kristályosodott ki a romengós hangzás?*

Fotó: Farkas András

„Az áttörést az jelentette, amikor Gryllus Dániel 2010-ben kiadta Kétháné című első lemezünket”

L. M.: A kilencvenes években unokatestvéreim együttese révén kerültem a rákosszentmihályi Holdvilág Kamaraszínházba, ahol először csak próbáltunk, majd havonta egyszer fel is léptünk. Mazsi az első előadás után – kérésünkre – csatlakozott hozzánk. Malgot Istvánnak, a színház akkori igazgatójának tetszett, ahogy zenéltünk, és tudtunk nélkül benevezte együttesünket az 1996-os Ki mit tud?-ra Lakatos Mónika és a Hold gyermekei néven. Népdal kategóriában megnyertük a vetélkedőt, ráadásul Mazsival akkor házasodtunk össze. Lányunk születése után szüneteltettük a fellépéseket, de néha vendég szerepeltünk oláh cigány együttesekben, például a Romano Dromban. Aztán 2003-ban újra koncertezni kezdtünk saját zenekarunkkal, főleg Franciaországban, Jagalo Vurdon (Tüzes Szekér) néven, majd 2004-től a könnyebben megjegyezhető Romengo néven egész Európában, elsősorban Mazsinak köszönhetően, aki a zenekar menedzsere és koncertszervezője is egyben.

G.: Tizenkét év alatt mindössze két lemezetek jelent meg.

R. M. M.: Egy sor kiadónak elküldtem az első lemezünk hanganyagát, de egyedül Gryllus Dani reagált pozitívan, és az ő gondozásában jött ki az első, ami azóta mintegy 2500 példányban fogyott el mostanáig. Második albumunk, a 2014-es Nagyecsed-Budapest ugyancsak a Gryllus Kiadónál jelent meg, eddig több mint 1500 darab kelt el. Az első lemez átgondoltabb, összetettebb, míg a következőnél próbáltunk az egyszerűsége törekedni, nem „művészkedni”. Nem

egy számot szinte a stúdióban rögtönöztünk. Végül is mindkét album tükrözi a zenekar arculatát.

G.: Készül a harmadik?

R. M. M.: Van egy lemeznyi anyagunk, csak még nincsenek rögzíthető állapotban. A dalok érlelődnek, néhányat játszunk már koncerteken is. Bízunk benne, hogy ez év végéig megjelentetjük az új albumot.

G.: Volt közös koncertetek a Mendelssohn Kamarazenekarral, a flamenco-gitáros Juan De Leridával vagy épp Dresch Mihállyal. Kísérletező együttes vagytok?

L. M.: Ha tetszik a felkérés, akkor szívesen belevágunk új dolgokba is. A 17 tagú Mendelssohn Kamarazenekarral 2011 farsangján adtunk közös koncertet első lemezünk anyagára építve. Miután lekottázták a dalainkat, szinte újra kellett tanulnunk azokat. Izgalmas projekt, remek produkció volt. Rá két évre egy újrólévi fellépésre hívtak bennünket, de terveink között szerepel – immár a mi szervezésünkben – egy újabb közös munka is, lehetőleg már a következő év elején.

G.: Ma már több autentikus cigányzenei alapokon álló együttes létezik az országban. Mitől más a tiétek?

R. M. M.: Rövid válaszom: Mónitól. Személyiségétől, lelkivilágától és nem utolsósorban éneklésétől. Bár sokat teszünk mögé, a Romengóból bárki eltűnhet, én is, nem fogod észrevenni, ha Móni ott van.